نقش تشخیصی سبک‌های والدگری در پیش‌بینی اعتیاد به اینترنت دانش آموزان

فرزانه آدینه وند[1]، دکتر علی قره داغی[2]

۱. کارشناس ارشد مشاوره توان‌بخشی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد الکترونیک، تهران، ایران

۲. گروه علوم تربیتی، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه تبریز، تبریز، ایران. (نویسنده مسئول).

مجله پیشرفت‌های نوین در علوم رفتاری، دوره ششم، شماره پنجاه و پنجم، سال ۱۴۰۰، صفحات ۹۸-۸۷

تاریخ وصول: ۱۳۹۹/۰۹/۰۲ تاریخ پذیرش: ۱۳۹۹/۱۰/۱۴

چکیده

استفاده بیش‌ازحد و نادرست از اینترنت و فناوری‌های مرتبط با آن توسط دانش‌آموزان، یکی از مشکلات رایج و مهم جامعه ما است. هدف از پژوهش حاضر بررسی نقش تشخیصی سبک‌های والدگری در پیش‌بینی اعتیاد به اینترنت دانش‌آموزان بود. طرح پژوهش، تابع تشخیص دوگروهی بود. جامعه آماری این پژوهش کلیه دانش‌آموزان دختر دوره دوم متوسطه شهرستان لنده به تعداد ۴۸۰ نفر در سال تحصیلی در سال ۱۳۹۹-۱۳۹۸ بودند. به این منظور تعداد ۱۸ نفر دارای اعتیاد به اینترنت و ۱۸ نفر بدون اعتیاد به اینترنت انتخاب شدند و به آزمون اعتیاد به اینترنت یانگ (۱۹۹۸) و سیاهه سبک‌های والدگری بامریند (۱۹۹۱) پاسخ دادند. داده‌های گردآوری‌شده با آزمون تحلیل تابع تشخیصی تجزیه‌وتحلیل شد. نتایج نشان داد که با کمک سبک‌های والدگری می‌توان اعتیاد به اینترنت را پیش‌بینی کرد و تحلیل تابع تشخیصی توانست با ۸۶/۱ درصد پیش‌بینی صحیح دانش‌آموزان را به دو گروه با و بدون اعتیاد به اینترنت طبقه‌بندی نماید. می‌توان نتیجه‌گیری کرد عواملی همچون سبک‌های والدگری بر بروز اعتیاد به اینترنت دانش‌آموزان تأثیرگذار است. پیشنهاد می‌شود درمانگران در ارائه راهکارهای کاهش‌دهنده اعتیاد به اینترنت به این سبک‌های والدگری والدین توجه بیش‌تری نمایند.

کلیدواژه: اعتیاد به اینترنت، سبک‌های والدگری، دانش آموزان.

[Downloaded from ijndibs.com on 2026-11-14]

مقدمه

اعتیاد به اینترنت[1] موضوع تازه و جالبی است که در سال‌های اخیر موردتوجه قرارگرفته است و با اصطلاحاتی مانند استفاده وسواسی از اینترنت[2] (گمل، خازال، استودر، باگیو و مارمت[3]، ۲۰۱۹)، مشکلات وابسته به اینترنت[4] و استفاده مشکل‌دار از اینترنت[5] (السام، سامرا و تری[6]، ۲۰۱۹)، استفاده آسیب زا از اینترنت[7] (ژانگ و بیان، ۲۰۲۰)، رفتار اعتیادی مرتبط با اینترنت[8] از آن نام برده می‌شود (یام[9] و همکاران، ۲۰۱۹). اعتیاد به اینترنت با انگیزه غیرقابل‌کنترل برای استفاده از آن (ماک، یانگ، واتانابی، راموس و نام[10]، ۲۰۲۰) و اختصاص زمان بسیار زیاد همراه است (مورنو-گوررو، گومز-گارسیا، لوپز-بلمونته و رودریگرز-جیمنز[11]، ۲۰۲۰). اعتیاد به اینترنت در راهنمای تشخیصی و آماری اختلالات روانی (DSM-5[12]) به‌عنوان نوعی وابستگی رفتاری و با ناتوانی در کنترل تکانه‌های مرتبط با استفاده از اینترنت، شناخته می‌شود (انجمن روان‌پزشکی آمریکا[13]، ۲۰۱۳). اعتیاد به اینترنت در DSM-5 با عنوان اختلال بازی اینترنتی[14] از آن نام رده است که فقط به یکی از رفتارهای اعتیادی مربوط به اینترنت اشاره دارد؛ که نشان‌دهنده‌ی عدم اطمینان از اختلال اعتیادی نامیدن استفاده‌ی افراطی و مشکل‌ساز از اینترنت است (بسر، لئوربروکز، بیسچوف، بیسچوف و رومپف[15]، ۲۰۱۹). انجمن روان‌پزشکی آمریکا اعتیاد به اینترنت را الگوی استفاده از اینترنت دانسته که موج اختلال عملکردی را در پی داشته و باحالت ناخوشایند درونی ازجمله تحمل علائم ترک، تمایل مداوم برای کنترل رفتار، صرف وقت قابل‌توجه برای امور مرتبط به اینترنت و پرخاشگر هیجان همراه می‌باشد (انجمن روان‌پزشکی آمریکا، ۲۰۱۳).

استفاده بی‌رویه از اینترنت می‌تواند شرایطی را فراهم کند که فرد استفاده‌کننده از آن به این فناوری اعتیاد پیدا کند (یو و سوسمن[16]، ۲۰۲۰) که این اعتیاد با مشکلاتی همچون اختلالات خوردن (تیلور، گراهام، فلت، والدهر و فیتزمونس-کرافت[17]، ۲۰۱۹)، عزت نفس پایین (لانوی[18] و همکاران، ۲۰۲۰)، اضطراب اجتماعی (کونگ، کوین، هوانگ، ژانگ و لی[19]، ۲۰۲۰)، افسردگی (نگ[20] و

1. internet addiction
2. compulsive internet use
3. Gmel, Khazaal, Studer, Baggio & Marmet
4. internet related problems
5. problematic internet use
6. El Asam, Samara & Terry
7. pathological internet use
8. internet related addictive behavior
9. Yam
10. Mak, Young, Watanabe, Ramos & Nam
11. Moreno-Guerrero, Gómez-García, López-Belmonte & Rodríguez-Jiménez
12. diagnostic and statistical manual of mental disorders (DSM-5)
13. American Psychiatric Association
14. internet gaming disorder (IGD)
15. Besser, Loerbroks, Bischof, Bischof & Rumpf
16. Yu & Sussman
17. Taylor, Graham, Flatt, Waldherr & Fitzsimmons-Craft
18. Lannoy
19. Kong, Qin, Huang, Zhang & Lei
20. Ng

[Downloaded from ijndibs.com on 2026-11-14]

همکاران، ۲۰۲۰)، گرایش به خودکشی (چن[1] و همکاران، ۲۰۲۰)، اضطراب[2] (ژانگ، یانگ، تو، دیانگ و لائو[3]، ۲۰۲۰) و احساس تنهایی (لیته، رامیرس، آموریم، ویدال و دنیس[4]، ۲۰۲۰) همراه است. با توجه به این مشکلات و شیوع بیشتر آن در دانش‌آموزان (گائو، سون، فو، جیا و ایکسانگ[5]، ۲۰۲۰)، انجام یک پژوهش برای شناسایی عوامل موثر بر اعتیاد به اینترنت در دانش‌آموزان ضرورت دارد. یکی از مهمترین عوامل پیش‌بینی کننده اعتیاد به اینترنت در دانش‌آموزان سبک‌های والدگری[6] والدین آنان است (ژانگ، بای، جیانگ، یانگ و ژائو[7]، ۲۰۱۹؛ سون و ویلکینسون[8]، ۲۰۲۰).

سبک‌های والدگری مجموعه‌ای از نگرش‌های تربیتی والدین نسبت به کودک است که منجر به ایجاد جو هیجانی می‌شود که در آن رفتارهای والدین بروز می‌یابد (شیرالی‌نیا، ایزدی و اصلانی، ۱۳۹۸). سبک‌های والدگری والدین بیانگر روابط عاطفی و نحوه ارتباط کلی والدین با فرزندان است (ساربان، عیسی‌مراد و طبیبی، ۱۳۹۲). بر اساس نظریه بامریند و شیفر[9]، والدین سه سبک متفاوت برای والدگری دارند که شامل سبک آزادگذاری مطلق[10]، سبک استبدادی[11] و سبک اقتدار منطقی[12] هستند (اوسبورن[13]، ۲۰۲۰). در سبک والدگری آزادگذاری مطلق از جنبه پذیرش و پاسخ‌دهی در سطح بالاست اما از نظر مطالبه و کنترل پایین است (ون هرویجن، کوربی، اندنبورگ، بردا و ون در بورگ[14]، ۲۰۲۰). بر اساس پیشینه پژوهش والدینی که سبک آزادگذاری مطلق دارند، فرزندان آن‌ها روابط آنلاین و اعتیاد به اینترنتی بیشتری دارند (آلویا و وارن[15]، ۲۰۱۹). والدین مستبد قوانین، دستور العمل‌ها و حدود دقیقی را در درون خانواده خود تعیین می‌کنند (ساگارماتا و کارنیل[16]، ۲۰۲۰). این شیوه والدگری از تقاضای زیاد و پاسخگویی کم برخوردار است و با کنترل شدید بر استقلال کودکان مشخص می‌شود (فیتریانا و پورواستوتی[17]، ۲۰۲۰). والدین مستبد در روابط والدین و فرزند خود کمبود محبت و گرایش عاطفی نشان می‌دهند و این نوع والدگری با رشد روانی و اجتماعی کودکان ارتباط منفی دارد (حسین‌زاده، عباسی، شاهرخی، مهدوی و برزنجه عطری، ۱۳۹۸). بر اساس پیشینه پژوهش سبک والدگری مستبدانه منجر به استفاده اعتیادزا از اینترنت در فرزندان آن‌ها می‌شود (اوزگور[18]، ۲۰۱۹).

1. Chen
2. anxiety
3. Zhang, Yang, Tu, Ding & Lau
4. Leite, Ramires, Amorim, Vidal & Dinis
5. Gao, Sun, Fu, Jia & Xiang
6. parenting styles
7. Zhang, Bai, Jiang, Yang & Zhou
8. Sun & Wilkinson
9. Baumrind & Sheifer
10. permissive
11. authoritarian
12. authoritative
13. Osborne
14. Van Herwijnen, Corbee, Endenburg, NBeerda & Van der Borg
15. Aloia & Warren
16. Sagarmatha & Karneli
17. Fitriana & Purwastuti
18. Özgur

[Downloaded from ijndibs.com on 2026-11-14]

از طرفی شیوه فرزند پروری مقتدرانه والدین ضمن اینکه برای شخصیت فرزندان‌شان احترام قائل می‌شوند ارزش‌های اجتماعی را القاء می‌کنند و از درجه بالایی از صمیمیت با فرزندان‌شان برخوردار هستند (گارسیا، سرا، زاکارس، کالافت و گارسیا[1]، ۲۰۲۰). در مقابل، والدین با شیوه سهل گیرانه تقاضای کم و پاسخگویی بالایی دارند. این شیوه با عدم نظارت، کنترل و انضباط مشخص می‌شود (حسین‌زاده، عباسی، شاهرخی، مهدوی و برزنجه عطری، ۱۳۹۸). بر اساس پیشینه پژوهش سبک اقتدار منطقی در فرزندپروری باعث ایجاد صمیمیت در بین فرزندان و والدین شده و همین امر باعث می‌شود آنان روابط بهتری باهم داشته باشند و کمتر وقت خود را صرف اینترنت کنند (یافه و سروسی[2]، ۲۰۱۹). در مجموع بر اساس آنچه گفته سبک‌های والدگری نقش مهمی در تبیین اعتیاد به اینترنت دانش‌آموزان دارند؛ اما تاکنون مطالعه‌ای که توانسته باشد نقش تشخیصی این سبک‌های والدگدری را بر پیش‌بینی اعتیاد به اینترنت دانش‌آموزان نشان داده باشد وجود ندارد. این پژوهش در راستای رفع این خلاء پژوهشی به این سوال پاسخ داده است که آیا سبک‌های والدگری قادر به تشخیص و طبقه‌بندی دانش‌آموزان به دو گروه با و بدون اعتیاد به اینترنت می‌باشند؟

روش پژوهش

روش پژوهش توصیفی و دارای طرح تابع تشخیص دوگروهی بود. جامعه آماری این پژوهش کلیه دانش‌آموزان دختر دوره دوم متوسطه شهرستان لنده استان کهگیلویه و بویراحمد در سال تحصیلی ۱۳۹۹-۱۳۹۸ به تعداد ۴۸۰ نفر بودند. بر اساس فرمول کوکران حجم نمونه ۲۱۳ نفر برآورد شد که این دانش‌آموزان به پرسشنامه اعتیاد به اینترنت و مادران آن‌ها به سبک‌های والدگری پاسخ دادند. بعد از بررسی پاسخنامه‌ها تعداد ۱۸ نفر نمره بالاتر از ۴۰(نقطه برش پرسشنامه اعتیاد به اینترنت یانگ) کسب کردند و برای همتاسازی گروه عادی با آنان تعداد ۱۸ نفر نیز دانش‌آموز بدون اعتیاد به اینترنت (نمره زیر ۴۰ در پرسشنامه اعتیاد به اینترنت یانگ) انتخاب شدند. لذا پاسخنامه‌های سبک‌های والدگری این دو گروه ۱۸ نفره با روش‌های آماری مناسب تحلیل شدند. برای تحلیل داده‌ها از آمار توصیفی (میانگین و انحراف معیار) و آمار استنباطی (تحلیل تابع تشخیصی یا تحلیل تمیزی[3]) با نرم‌افزار SPSS نسخه ۲۴ استفاده شد.

ابزار پژوهش

آزمون اعتیاد به اینترنت[4] یانگ[5] (۱۹۹۸): این آزمون به روش لیکرت نمره‌گذاری می‌شود. این آزمون دارای ۲۰ سوال است و هر سوال در یک طیف لیکرت از ۱ تا ۵ نمره‌گذاری می‌شود. سؤالات به ترتیب زیر نمره‌گذاری می‌شوند به این صورت که به گزینه به‌ندرت نمره ۱، گاه‌گاهی نمره ۲، غالباً نمره ۳، به‌کرات نمره ۴ و همیشه نمره ۵ تعلق می‌گیرد. نمره زیر ۴۰ نشان‌دهنده کاربر معمولی، نمره بالاتر از ۴۰ نشان‌دهنده کاربر معتاد به اینترنت است (تاتنو[6] و همکاران، ۲۰۱۹). در نسخه هنجاریابی شده آن همسانی درونی آن با آلفای کرونباخ بررسی و ضریب ۰/۸۸ به‌دست‌آمده است (علوی، اسلامی، مراثی، نجفی، جنتی‌فرد و رضاپور، ۱۳۸۹).

[1]. Garcia, Serra, Zacares, Calafat & Garcia
[2]. Yaffe & Seroussi
[3]. discriminant function
[4]. Internet Addiction Test (IAT)
[5]. Young
[6]. Tateno

[Downloaded from ijndibs.com on 2026-11-14]

روایی واگرایی با اهمال‌کاری تحصیلی در سطح ۰/۰۰۱ معنی‌داری گزارش‌شده است (حمیدی، نجف آبادی و نمازیان نجف آبادی، ۱۳۹۴). روایی محتوایی و افتراقی آزمون ۰/۵۰ و پایایی با آلفای کرونباخ ۰/۸۸، تصنیف ۰/۸۲ و بازآزمایی ۰/۷۹ به‌دست‌آمده است (بیانی، اکبری، تربتی نژاد و مقدم، ۱۳۹۵). در یک پژوهش برای بررسی اعتبار آزمون از آلفای کرونباخ استفاده شده است که ضریب ۰/۷۳ محاسبه شده است (ویسی و دلقندی، ۱۳۹۸). در خارج کشور برای بررسی اعتبار آزمون از همسانی درونی استفاده شده که ضریب آلفای کرونباخ ۰/۹۱ به‌دست‌آمده است (سرنجا، وجملکا و راجتر[1]، ۲۰۱۹). همچنین در یک پژوهش دیگر اعتبار آزمون با آلفای کرونباخ محاسبه شده است که ضریب ۰/۹۱ به‌دست‌آمده است که نشان دهنده اعتبار بسیار بالای آزمون است (پانووا، کاربونل، چامارو و پورتا-کورتس[2]، ۲۰۲۰). در پژوهش حاضر آلفای کرونباخ کل سؤالات ۰/۹۱ به دست آمد.

سیاهه سبک‌های والدگری بامریند[3] (۱۹۹۱): این سیاهه شامل ۳۰ سوال دارد و سه سبک آزادگذاری مطلق با سؤالات ۱، ۶، ۱۰، ۱۳، ۱۴، ۱۷، ۱۹، ۲۱، ۲۴ و ۲۸؛ استبدادی با سؤالات ۲، ۳، ۷، ۹، ۱۲، ۱۶، ۱۸، ۲۵، ۲۳، ۲۶ و ۲۹؛ اقتدار منطقی با سؤالات ۴، ۵، ۸، ۱۱، ۱۵، ۲۰، ۲۲، ۲۳، ۲۷ و ۳۰ را اندازه‌گیری می‌کند. شیوه نمره‌گذاری از ۰ تا ۴ بوده به این صورت که کاملا مخالفم ۰ نمره، مخالفم ۱ نمره، تقریبا مخالفم ۲ نمره، موافقم ۳ نمره و کاملا موافقم ۴ نمره تعلق می‌گیرد (فیاض، عامری و بشارت، ۱۳۹۴). در داخل ایران روایی همزمان با ضریب همبستگی بررسی و میانگین ۲۹ سوال اول و با سوال ۳۰ مقدار ۰/۸۱ به‌دست‌آمده است (سجادی، سرابیان و شریفی درآمدی، ۱۳۹۲). در یک پژوهش دیگر آلفای کرونباخ آزادگذاری مطلق ۰/۷۳، استبدادی ۰/۷۳ و اقتدار منطقی ۰/۶۹ به دست آمد (موذنی، آقایی و گلپرور، ۱۳۹۳). در خارج کشور نیز برای بررسی همسانی درونی سیاهه از آلفای کرونباخ استفاده شده است که ضرایب آلفای کرونباخ برای آزادگذاری مطلق ۰/۷۸، استبدادی ۰/۶۷ و اقتدار منطقی ۰/۷۴ گزارش‌شده است (الیسورپ، اولدسن و فازیو[4]، ۲۰۱۴). در پژوهش حاضر آلفای کرونباخ سبک آزادگذاری مطلق ۰/۷۲، استبدادی ۰/۷۷ و اقتدار منطقی ۰/۷۹ به دست آمد.

یافته‌ها

جدول ۱. یافته‌های توصیفی متغیرهای پژوهش در دو گروه از دانش‌آموزان با و بدون اعتیاد به اینترنت

متغیرهای پژوهش	گروه بدون اعتیاد به اینترنت		گروه با اعتیاد به اینترنت		نرمال بودن	
	میانگین	انحراف معیار	میانگین	انحراف معیار	کجی	کشیدگی
سبک آزادگذاری مطلق	۱۹/۴۴	۳/۹۳	۲۷/۴۴	۳/۶۷	۰/۰۱۰	-۱/۲۲۸
سبک استبدادی	۲۳/۱۷	۳/۹۰	۲۹/۴۴	۱/۵۰	-۰/۷۴۱	-۰/۶۲۶
سبک اقتدار منطقی	۴۴/۰۰	۲/۶۶	۴۳/۰۶	۰/۸۰	۰/۹۰۹	۱/۸۶۳

جدول ۱- یافته‌های توصیفی متغیرهای پژوهش در دو گروه دانش‌آموزان با و بدون اعتیاد به اینترنت را نشان می‌دهد. برای بررسی نرمال بودن توزیع متغیرهای مشاهده شده در پژوهش حاضر از دو شاخص رایج برای بررسی نرمال بودن، شامل کجی و کشیدگی

[1]. Černja, Vejmelka & Rajter
[2]. Panova, Carbonell, Chamarro & Puerta-Cortés
[3]. Baumrind Parenting Style Inventory (BPSI)
[4]. Ellithorpe, Ewoldsen & Fazio

[Downloaded from ijndibs.com on 2026-11-14]

استفاده شد که مقدار چولگی و کشیدگی متغیرهای پژوهش در بازه (۲- تا ۲) قرار دارد که این نشان می‌دهد توزیع متغیرها از چولگی و کشیدگی نرمال برخوردارند؛ بنابراین، توزیع تمامی متغیرهای پژوهش نرمال است؛ بنابراین، توزیع تمامی متغیرهای پژوهش نرمال است.

جدول ۲. نتایج آزمون برابری میانگین‌ها و ماتریس ضرایب استاندارد و ساختاری متغیرهای پژوهش

متغیرهای پیش بین	لامبدای ویلکز	آماره F	درجه آزادی ۱	درجه آزادی ۲	معناداری	ضرایب ساختار	ضرایب استاندارد
سبک آزادگذاری مطلق	۰/۴۶۰*	۳۹/۸۹۵	۱	۳۴	۰/۰۰۱	۰/۷۳۳	۰/۶۸۷
سبک استبدادی	۰/۴۵۶*	۴۰/۶۱۲	۱	۳۴	۰/۰۰۱	۰/۷۲۶	۰/۶۷۵
سبک اقتدار منطقی	۰/۳۴۲*	۲/۰۸۴	۱	۳۴	۰/۰۴۸	-۰/۱۶۶	-۰/۰۴۳

* مقادیر آماره F در سطح P<۰/۰۱ معنی‌دار هستند.

در جدول ۲ نتایج آزمون برابری میانگین‌ها ارائه شده است که نتایج بیان کننده تفاوت بین میانگین دو گروه در متغیر سبک‌های والدگری بود. همچنین ضرایب استاندارد و ساختاری متغیرهای پژوهش در جدول فوق آمده است و متغیرهای با ضرایب ساختاری ۰/۳ و بالاتر، نسبت به سایر پیش‌بین‌ها در تعیین بعد ایجاد شده توسط تابع تشخیص، اهمیت بالاتری دارند. بر اساس نتایج جدول ۲ سبک‌های والدگری بر اعتیاد به اینترنت معنادار بودند.

جدول ۳. خلاصه نتایج تابع‌های تشخیصی

شاخص	آماره
تابع	۱
مقدار ویژه	۲/۲۲۵
همبستگی کانونی	۰/۶۹۰
مجذور همبستگی کانونی (ضریب تعیین)	۰/۲۲۴
لامبدای ویلکز	۰/۳۱۰
درجه آزادی	۳
معناداری	۰/۰۰۱

نتایج جدول ۳- حاصل از تحلیل تابع تشخیصی و بررسی تابع‌های متعارف[1] نشان داد که با توجه به مقدار ویژه[2] و همبستگی کانونی به‌دست‌آمده، می‌توان گفت که تابع تشخیص از قدرت تمیز خوبی برای تمایز دو گروه دانش‌آموزان با و بدون اعتیاد به اینترنت برخوردار است و حدود ۶۹٪ درصد از واریانس تفاوت دو گروه ناشی از متغیرهای پیش‌بین است. همچنین با توجه به مقدار لامبدای ویلکز، درجه آزادی تابع و معناداری آن، نتایج بیان کننده معناداری تابع تشخیص است. در جدول ۴ نتایج حاصل از طبقه بندی گروه‌ها توسط تابع تشخیص آمده است.

[1]. canonical functions
[2]. eigenvalue

[Downloaded from ijndibs.com on 2026-11-14]

جدول ۴. فراوانی و درصد نتایج طبقه بندی در گروه‌های با و بدون اعتیاد به اینترنت

گروه		عضویت در گروه پیش‌بینی شده		کل
		بدون اعتیاد به اینترنت	با اعتیاد به اینترنت	
تعداد	بدون اعتیاد به اینترنت	۱۴	۴	۱۸ نفر
	با اعتیاد به اینترنت	۱	۱۷	۱۸ نفر
درصد	بدون اعتیاد به اینترنت	٪۷۷/۸	٪۲۲/۲	٪۱۰۰
	با اعتیاد به اینترنت	٪۵/۶	٪۹۴/۴	٪۱۰۰
پیش‌بینی عضویت گروهی		۸۶/۱ درصد		

جدول ۴ خلاصه مفیدی از موفق بودن یا نبودن تابع تشخیصی را نشان می‌دهد. به عبارتی، جدول کلیتی از عضویت گروه‌ها (با و بدون اعتیاد به اینترنت) را نشان می‌دهد. طبق آماره‌های ارائه‌شده در جدول ۱۴ نفر (۷۷/۸ درصد) از دانش‌آموزان بدون اعتیاد به اینترنت و ۱۷ نفر (۹۴/۴ درصد) دانش‌آموزان با اعتیاد به اینترنت به‌طور صحیح تشخیص داده‌شده‌اند. نرخ موفقیت در این تشخیص ۸۶/۱ درصد به‌عنوان پیش‌بینی عضویت گروهی برای تابع به‌دست‌آمده است. به‌طوری‌که می‌توان گفت که تابع (سبک‌های والدگری) در ۸۶/۱ درصد موارد، پیش‌بینی درستی برای طبقه‌بندی (تمایز) دانش‌آموزان در گروه‌های با و بدون اعتیاد به اینترنت را دارد.

بحث و نتیجه‌گیری

هدف از پژوهش حاضر بررسی نقش تشخیصی سبک‌های والدگری در پیش‌بینی اعتیاد به اینترنت دانش‌آموزان بود. نتایج نشان داد که با کمک سبک‌های والدگری می‌توان اعتیاد به اینترنت را پیش‌بینی کرد و تحلیل تابع تشخیصی توانست با ۸۶/۱ درصد پیش‌بینی صحیح دانش‌آموزان را به دو گروه با و بدون اعتیاد به اینترنت طبقه‌بندی نماید. می‌توان نتیجه‌گیری کرد عواملی همچون سبک‌های والدگری بر بروز اعتیاد به اینترنت دانش‌آموزان تأثیرگذار است. این نتیجه به‌دست‌آمده با نتایج تحقیقات ژانگ، بای، جیانگ، یانگ و ژائو (۲۰۱۹)، سون و ویلکینسون (۲۰۲۰)، آلویا و وارن (۲۰۱۹)، اوزگور (۲۰۱۹)، یافه و سروسی (۲۰۱۹) همسویی دارد. در تبیین نقش تشخیصی سبک آزادگذاری مطلق در پیش‌بینی اعتیاد به اینترنت می‌توان گفت والدین دارای سبک آزادگذاری مطلق از نظر پذیرندگی پاسخ دهندگی در سطح بالا و از نظر درخواست و کنترل در سطح پایینی هستند. آن‌ها نسبت به رفتارهای فرزندان خود بسیار اغماض‌کننده و در رفتار آن‌ها کمتر کنترل دارند. این والدین از درگیری پرهیزکرده، تمایل به رقابت و صمیمیت دارند و دلشان نمی‌خواهد که از نظر فرزندان نمونه‌ای از اقتدار و استبداد باشند (خانجانی، قنبری و نعیمی، ۱۳۹۸). همچنین این والدین در خانه قوانین خاصی ندارند و فرزندان آن‌ها ممکن است دچار مشکلات روانی و رفتاری شوند. زمانی که قوانین خاصی برای کنترل فرزندان وجود نداشته باشد، میزان رفتارهای ناپخته و نا به هنجار در فرزندان نیز افزایش می‌یابد (طباطبایی زاد و اکبری بلوطبنگان، ۱۳۹۵)؛ بنابراین آزادگذاری مطلق و در دسترس بودن اینترنت، زمینه را برای استفاده بیش‌ازحد از این فناوری فراهم می‌کند. نبود کنترل کافی روی فرزند و متنوع بودن فضای مجازی با انواع سرگرمی‌ها و بازی‌های اینترنتی زمینه‌ساز اعتیاد به اینترنت در فرزندان می‌باشد. لذا منطقی است که گفته شود سبک آزادگذاری مطلق نقش تشخیصی در پیش‌بینی اعتیاد به اینترنت دارد.

در تبیین نقش تشخیصی سبک استبدادی در پیش‌بینی اعتیاد به اینترنت می‌توان گفت در خانواده‌های مستبد برخلاف خانواده‌های بااقتدار منطقی که رابطه متعادل و حساب‌شده است بر قدرت والدین بیش‌ازاندازه تأکید می‌شود. والدین مستبد می‌کوشند تا رفتارها

[Downloaded from ijndibs.com on 2026-11-14]

و نگرش‌های فرزندان خود را در مطابقت با مجموعه استانداردهای تدوین‌شده از طرف قدرت‌های بالا شکل‌دهی، کنترل و ارزیابی کنند. آن‌ها اطاعت را تنها راه برای جلوگیری از تعارض هنگام اختلاف عقاید و رفتارهای کودک با تفکرات والدین می‌دانند و معتقدند که کودک باید جایگاه والدین را درک نموده و به آن‌ها احترام بگذارد. در چنین خانواده‌ای، تصمیم‌گیرنده و تعیین‌کننده وظایف دیگر اعضای خانواده فرد مستبد است و چندان به امیال و خواسته‌های فرزندان توجه نمی‌شود (الهامی، کریمی ثانی و فتحی آذر، ۱۳۹۶)؛ بنابراین در سایه چنین جوی تعارضات زیادی می‌تواند بین اعضای خانواده شکل بگیرد. این بدان معنا است که با افزایش تعارض، گسستگی و سبک خانوادگی مستبد در خانواده، میزان اعتیاد به اینترنت و فضای مجازی افزایش می‌یابد. لذا منطقی است که گفته شود سبک استبدادی نقش تشخیصی در پیش‌بینی اعتیاد به اینترنت دارد.

در تبیین نقش تشخیصی سبک اقتدار منطقی در پیش‌بینی اعتیاد به اینترنت می‌توان گفت نظارت والدین و محافظت به‌موقع از فرزندان، رفتار نوجوانان را تحت تأثیر قرار می‌دهد و نوجوان را متوجه موقعیت‌های خطرناک در محیط اطراف می‌کند و ازاین‌رو در جلوگیری از ارتباطات با همسالان منحرف و نا به هنجار تلاش می‌کنند. در واقع نظارت والدین به‌عنوان یک‌راه انتقال در مسیر به هنجار می‌باشد؛ بنابراین زمانی والدین با رفتارهای مقتدرانه با فرزند خود برخورد می‌کنند، هم به فرزند تلنگری می‌زنند که مواظب رفتار خود باشد و هم اینکه فرزند نسبت به رفتار خودآگاه‌تر می‌شود. ازاین‌رو، زمانی که والدین سبک والدگری اقتدار منطقی را بکار می‌گیرند، فرزند را در مسیر درست زندگی قرار می‌دهند (طباطبایی‌زاد و اکبری بلوطبنگان، ۱۳۹۵). از طرفی والدین مقتدری که پذیرنده و پاسخ‌دهنده هستند و کنترل متوسطی را اعمال می‌کنند، در تحول شایستگی اجتماعی فرزندان خود در مقایسه با سبک‌های والدگری آزادگذاری مطلق و مستبدانه به میزان بیشتری تسهیل‌کننده هستند. در مقابل، نظارت و کنترل ضعیف، استفاده نامتناسب از کنترل و یک ارتباط هیجانی منفی بین والدین و کودک به‌طور وسیعی با بزهکاری کلی یا مشکلات رفتاری آنان در آینده مرتبط بوده است (الهامی، کریمی ثانی و فتحی آذر، ۱۳۹۶). در واقع وجود حمایت والدینی قوی می‌تواند منجر به احساس شایستگی و ارزشمندی در فرزندان شود. در چنین شرایط خانوادگی فرزندان کمتر از اینترنت و شبکه‌های مجازی مرتبط با آن به‌عنوان راه فراری از واقعیت استفاده می‌کنند. لذا منطقی است که گفته شود سبک اقتدار منطقی نقش تشخیصی در پیش‌بینی اعتیاد به اینترنت دارد. در استفاده از نتایج باید دقت داشت که یافته‌های این تحقیق، محدود به دانش‌آموزان دختر دوره دوم متوسطه شهرستان لندِه استان کهگیلویه و بویراحمد بوده است، بنابراین در تعمیم نتایج به دانش‌آموزان دیگر شهرها باید محتاطانه عمل کرد. انجام این پژوهش با روش نمونه‌گیری در دسترس و حجم نمونه کمتری مقدور بود. درصورتی‌که نمونه بزرگ‌تری در دسترس بود این احتمال وجود داشت که نتایج متفاوت‌تری از نتیجه به‌دست‌آمده از پژوهش حاضر به دست می‌آمد. این پژوهش بر روی دانش‌آموزان دختر شهرستان لندِه استان کهگیلویه و بویراحمد انجام‌شده است لذا برای تعمیم‌پذیری بیشتر نتایج پیشنهاد می‌شود پژوهشگران چنین پژوهش‌هایی را در سایر شهرها و بر روی پسران نیز تکرار کنند تا شواهدی از روابط به‌دست‌آمده فراهم شود. پیشنهاد می‌شود که مدل پژوهش حاضر یعنی نقش تشخیصی سبک‌های والدگری بر اساس سایر کارکردهای والدینی مانند خودکارآمدی والدینی، فراوالدگری، جو عاطفی خانواده و غیره نیز موردبررسی قرار گیرد. پیشنهاد می‌شود در صورت امکان با انتخاب نمونه با حجم بیشتر و برگزیدن روش نمونه‌گیری تصادفی محدودیت پژوهش حاضر را برطرف کنند تا نتایج متفاوت‌تری از نتیجه به‌دست‌آمده از

[Downloaded from ijndibs.com on 2026-11-14]

پژوهش حاضر به دست آید. دستاوردها و پیامدهای این پژوهش را می‌توان در دو سطح نظری و عملی مطرح کرد. در سطح نظری، یافته‌های پژوهش می‌توانند با تبیین نحوه اثرگذاری سبک‌های والدگری به گسترش دانش، ادبیات نظری، مفاهیم، تئوری‌ها و مدل‌های موجود در زمینه اعتیاد به اینترنت کمک کنند. همچنین، نتایج پژوهش حاضر می‌تواند راهگشای پژوهش‌های جدیدتر به‌منظور گسترش دانش روان‌شناختی در زمینه عوامل مؤثر بر شکل‌گیری اعتیاد به اینترنت شود. در سطح عملی، از یافته‌های این پژوهش می‌توان در جهت تدوین برنامه‌ها و مداخله‌های آموزشی درمانگری در سازمان‌های ذی‌ربط مانند سازمان آموزش و مراکز مشاوره جهت طراحی مداخلاتی مانند آموزش سبک‌های والدگری، والدگری مثبت، آموزش والدگری مبتنی بر ذهن‌آگاهی و سایر مداخلات مرتبط به خانواده به بهبود و کاهش اعتیاد به اینترنت دانش‌آموزان کمک شود و مشاوران، درمانگران و روانشناسان بالینی می‌توانند بر این اساس از نتایج این پژوهش استفاده کنند.

منابع

- بیانی، ع.، اکبری، ح.، تربتی نژاد، ف؛ و مقدم، ز. (۱۳۹۵). رابطه بین خودکارآمدی و فرسودگی تحصیلی با اعتیاد به اینترنت در دانشجویان پزشکی و دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی گلستان. *مجله پیشگیری و سلامت*، ۲ (۳)، ۵۲-۴۳.
- حسین زاده، م.، عباسی، پ.، شاهرخی، ح.، مهدوی، ن.، برزنجه عطری، ش. (۱۳۹۸). شیوه‌های فرزندپروری مادران و ارتباط آن با مشکلات هیجانی-رفتاری کودکان مبتلا به اختلال طیف اوتیسم مراجعه‌کننده به مرکز اوتیسم دانشگاه علوم پزشکی تبریز. *مجله دانشگاه علوم پزشکی تربت حیدریه، ۷*(۴)، ۲۲-۱۱.
- حمیدی، ف.، نجف آبادی، م؛ و نمازیان نجف آبادی، ث. (۱۳۹۴). بررسی رابطه بین اعتیاد به اینترنت و اهمال‌کاری تحصیلی در دانش آموزان متوسطه، *مجله علمی و پژوهش فناوری آموزش و یادگیری، ۱* (۳۳)، ۱۰۶-۸۹.
- خانجانی، م.، قنبری، ف؛ و نعیمی، ا. (۱۳۹۸). بررسی ارتباط کارکرد خانواده، سبک دلبستگی و سبک‌های تربیتی والدین با اعتیاد به اینترنت در نوجوانان. فصلنامه *فرهنگ مشاوره و روان‌درمانی، ۱۰*(۳۷)، ۱۴۲-۱۲۱.
- ساربان، ح.، عیسی‌مراد، ا؛ و طبیبی، ز. (۱۳۹۲). ارتباط نگرش‌های تربیتی والدین با ابعاد سلامت روانی- اجتماعی (خودپنداره و تعامل اجتماعی) نوجوانان دختر. *مجله روان‌شناسی مدرسه*، ۲(۳)، ۱۲۴ – ۹۷.
- سجادی، م.، سرابیان، س؛ و شریفی درآمدی، پ. (۱۳۹۲). مقایسه پرخاشگری نوجوانان بر اساس سبک‌های والدگری والدین و سبک‌های دبستگی والد-فرزند، *مجله علمی سازمان نظام پزشکی جمهوری اسلامی ایران، ۳۱*(۴)، ۳۰۶-۲۸۹.
- شیرالی نیا، خ.، ایزدی، م؛ و اصلانی، خ. (۱۳۹۸). نقش واسطه‌ای استرس فرزندپروری، کیفیت رابطه مادر-کودک و سلامت روان مادر در رابطه بین فرزندپروری ذهن‌آگاهانه و مشکلات رفتاری کودکان. فصلنامه *فرهنگ مشاوره و روان درمانی، ۱۰*(۳۸)، ۱۴۶-۱۳۵.
- طباطبایی‌زاد، ا؛ و اکبری بلوطبنگان، ا. (۱۳۹۵). پیشبینی اعتیاد به اینترنت و اضطراب اجتماعی براساس سبک‌های فرزند پروری در نوجوانان شهر سبزوار. *مجله آموزش و سلامت جامعه*، ۳(۴)، ۵۸-۵۲.
- علوی، س.، اسلامی، م.، مراثی، م.، نجفی، م.، جنتی‌فرد، ف؛ و رضاپور، ح. (۱۳۸۹). ویژگی‌های روان سنجی آزمون اعتیاد به اینترنت یانگ. *مجله علوم رفتاری*، ۴(۳)، ۱۸۹-۱۸۳.

[Downloaded from ijndibs.com on 2026-11-14]

- فیاض، ر.، عامری، ف؛ و بشارت، م. (۱۳۹۴). مقایسه بین سبکهای والدگری والدین و استحکام من فرزندان، *رویش روانشناسی*، ۴(۱۰)، ۱۲۶-۱۰۹.
- موذنی، ط.، آقایی، ا؛ و گل پرور، م. (۱۳۹۳). پیش‌بینی سبک‌های دلبستگی فرزندان بر اساس شیوه‌های والدگری والدین، *نشریه آموزش و ارزشیابی*، ۷(۲۵)، ۹۹-۸۷.
- الهامی، ش.، کریمی ثانی، پ؛ و فتحی آذر، س. (۱۳۹۶). رابطه سبک‌های دلبستگی و سبک‌های فرزندپروری با میزان فعالیت در شبکه‌های اجتماعی مجازی دانش‌آموزان دوره دوم متوسطه شهرستان سلماس. *مجله ایده‌های نوین در روانشناسی*، ۱(۲)، ۸-۱.
- ویسی، س؛ و دلقندی، ع. (۱۳۹۸). نقش ممیزی ویژگی‌های شخصیتی در تشخیص دانش آموزان دارای اعتیاد به اینترنت (آزمون سه مدل شخصیتی کاستا-مک کری، هگزاکو و جایگزین زاکرمن-کلمن). *پیشرفت‌های نوین در علوم رفتاری*، ۴ (۳۸)، ۳-۱.
- Aloia, L. S., & Warren, R. (2019). Quality Parent–Child Relationships: The Role of Parenting Style and Online Relational Maintenance Behaviors. *Communication Reports*, *32*(2), 43-56.
- American Psychiatric Association. (2013). *Diagnostic and statistical manual of mental disorders (DSM-5®)*. American Psychiatric Pub.
- Ausín, B., Muñoz, M., Martín, T., Pérez-Santos, E., & Castellanos, M. Á. (2019). Confirmatory factor analysis of the Revised UCLA Loneliness Scale (UCLA LS-R) in individuals over 65. *Aging & mental health*, *23*(3), 345-351.
- Baumrind, D. (1991). The influence of parenting style on adolescent competence and substance use. *The Journal of Early Adolescence*, *11*(1), 56-95.
- Besser, B., Loerbroks, L., Bischof, G., Bischof, A., & Rumpf, H. J. (2019). Performance of the DSM-5-based criteria for Internet addiction: A factor analytical examination of three samples. *Journal of Behavioral Addictions*, *8*(2), 288-294.
- Černja, I., Vejmelka, L., & Rajter, M. (2019). Internet addiction test: Croatian preliminary study. *BMC psychiatry*, *19* (1), 388.
- Chen, R., Liu, J., Cao, X., Duan, S., Wen, S., Zhang, S., & Lu, J. (2020). The relationship between mobile phone use and suicide-related behaviours among adolescents: the mediating role of depression and interpersonal problems. *Journal of Affective Disorders*, 1(1), 1-10.
- El Asam, A., Samara, M., & Terry, P. (2019). Problematic internet use and mental health among British children and adolescents. *Addictive behaviors*, *90 (1)*, 428-436.
- Ellithorpe, M. E., Ewoldsen, D. R., & Fazio, R. H. (2014). Socialization of Dissonance Processes Reports of Parenting Style Experienced During Childhood Moderate Dissonance Reactions. *Social Psychological and Personality Science*, *5*(1), 84-91.
- Fitriana, L., & Purwastuti, L. A. (2020). The Influence of Authoritarian Parenting on the Development of Early Childhood Creativity. *Jurnal Pendidikan Progresif*, *10*(2), 267-278.
- Gao, Q., Sun, R., Fu, E., Jia, G., & Xiang, Y. (2020). Parent–child relationship and smartphone use disorder among Chinese adolescents: The mediating role of quality of life and the moderating role of educational level. *Addictive behaviors*, *101*(1), 1-10.
- Garcia, O. F., Serra, E., Zacares, J. J., Calafat, A., & Garcia, F. (2020). Alcohol use and abuse and motivations for drinking and non-drinking among Spanish adolescents: do we know enough when we know parenting style?. *Psychology & health*, *35*(6), 645-664.
- Gmel, G., Khazaal, Y., Studer, J., Baggio, S., & Marmet, S. (2019). Development of a short form of the compulsive internet use scale in Switzerland. *International Journal of Methods in Psychiatric Research*, *28*(1), 17-65.

[Downloaded from ijndibs.com on 2026-11-14]

- Kong, F., Qin, J., Huang, B., Zhang, H., & Lei, L. (2020). The effect of social anxiety on mobile phone dependence among Chinese adolescents: A moderated mediation model. *Children and Youth Services Review*, *108*(1), 1-10.
- Lannoy, S., Chatard, A., Selimbegovic, L., Tello, N., Van der Linden, M., Heeren, A., & Billieux, J. (2020). Too good to be cautious: High implicit self-esteem predicts self-reported dangerous mobile phone use. *Computers in Human Behavior*, *103*(1), 208-213.
- Leite, Â., Ramires, A., Amorim, S., Vidal, D. G., & Dinis, M. A. P. (2020). Psychopathological Symptoms and Loneliness in Adult Internet Users: A Contemporary Public Health Concern. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, *17*(3), 856-873.
- Mak, K. K., Young, K. S., Watanabe, H., Ramos, M. S., & Nam, J. K. (2020). Crosscultural Measurement Invariance of the Internet Addiction Test-Revised (IAT-R) Among Japanese and Filipino University Students. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*. 1(1), 1-10.
- Moreno-Guerrero, A. J., Gómez-García, G., López-Belmonte, J., & Rodríguez-Jiménez, C. (2020). Internet addiction in the web of science database: a review of the literature with scientific mapping. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, *17* (8), 2753.
- Neelapaijit, A., Pinyopornpanish, M., Simcharoen, S., Kuntawong, P., Wongpakaran, N., & Wongpakaran, T. (2018). Psychometric properties of a Thai version internet addiction test. *BMC research notes*, *11* (1), 69.
- Ng, K. C., Wu, L. H., Lam, H. Y., Lam, L. K., Nip, P. Y., Ng, C. M., ... & Leung, S. F. (2020). The relationships between mobile phone use and depressive symptoms, bodily pain, and daytime sleepiness in Hong Kong secondary school students. *Addictive behaviors*, *101*(1), 1-10.
- Osborne, R. E. (2020). All in the Family: Parenting Style and Risk Behavior in College Students. *Journal of Psychology*, *8*(1), 1-7.
- Özgur, H. (2019). Online Game Addiction among Turkish Adolescents: The Effect of Internet Parenting Style. *Malaysian Online Journal of Educational Technology*, *7*(1), 47-68.
- Panova, T., Carbonell, X., Chamarro, A., & Puerta-Cortés, D. X. (2020). La investigación del Internet Addiction Test desde una perspectiva intercultural: España, Estados Unidos y Colombia. *Adicciones*.
- Sagarmatha, G., & Karneli, Y. (2020). Relationship Of Authoritary Parents Patterns (Authoritarian Parenting Style) Towards Aggressive Students' Behavior And Its Implications In Counseling And Counseling Services. *Jurnal Neo Konseling*, *2*(4), 1-10.
- Sun, Y., & Wilkinson, J. S. (2020). Parenting Style, Personality Traits, and Interpersonal Relationships: A Model of Prediction of Internet Addiction. *International Journal of Communication*, *14*, 23.
- Tateno, M., Teo, A. R., Ukai, W., Kanazawa, J., Katsuki, R., Kubo, H., & Kato, T. A. (2019). Internet addiction, smartphone addiction, and Hikikomori trait in Japanese young adult: Social isolation and social network. *Frontiers in psychiatry*, *10*.
- Taylor, C., Graham, A. K., Flatt, R. E., Waldherr, K., & Fitzsimmons-Craft, E. E. (2020). Current state of scientific evidence on Internet-based interventions for the treatment of depression, anxiety, eating disorders and substance abuse: an overview of systematic reviews and meta-analyses. *European Journal of Public Health*, 1(1), 1-10.
- Van Herwijnen, I. R., Corbee, R. J., Endenburg, N., Beerda, B., & Van der Borg, J. A. (2020). Permissive parenting of the dog associates with dog overweight in a survey among 2,303 Dutch dog owners. *PloS one*, *15*(8), e0237429.

[Downloaded from ijndibs.com on 2026-11-14]

- Yaffe, Y., & Seroussi, D. E. (2019). Problematic Internet use in Israeli-Arab adolescent males: Do parenting styles matter?. *Cyberpsychology: Journal of Psychosocial Research on Cyberspace*, *13*(4), 1-10.
- Yam, C. W., Pakpour, A. H., Griffiths, M. D., Yau, W. Y., Lo, C. L. M., Ng, J. M., & Leung, H. (2019). Psychometric testing of three Chinese online-related addictive behavior instruments among Hong Kong university students. *Psychiatric quarterly*, *90*(1), 117-128.
- Young, K. S. (1998). Caught in the net: how to recognize the signs of internet addiction - and a winning strategy for recovering. New York: John Wiley & Sons, Inc.
- Yu, S., & Sussman, S. (2020). Does Smartphone Addiction Fall on a Continuum of Addictive Behaviors?. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, *17* (2), 422-430.
- Zhang, G., Yang, X., Tu, X., Ding, N., & Lau, J. T. (2020). Prospective relationships between mobile phone dependence and mental health status among Chinese undergraduate students with college adjustment as a mediator. *Journal of affective disorders*, *260*(1), 498-505.
- Zhang, M., & Bian, Y. (2020). An analysis of the brain structures underlying the link between pathological Internet use and anxiety. *Addictive Behaviors*, 1(1), 1-10.
- Zhang, R. P., Bai, B. Y., Jiang, S., Yang, S., & Zhou, Q. (2019). Parenting styles and internet addiction in Chinese adolescents: Conscientiousness as a mediator and teacher support as a moderator. *Computers in Human Behavior*, *101*, 144-150.

[Downloaded from ijndibs.com on 2026-11-14]